

NEŠTÁTNE PROSTRIEDKY REGULÁCIE VO VZŤAHU K OBCHODNEJ ARBITRÁŽI

LUBOMÍR KLČO

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Abstract in original language

N/A

Key words in original language

UNIDROIT; lex mercatoria; normatívnosť; rozhodcovské konanie; právna zázavnosť.

Abstract

N/A

Key words

UNIDROIT; lex mercatoria; normativity; arbitration; legally binding.

Medzinárodná kontraktácia je oblasťou práva, ktorej význam stúpa hlavne s ohľadom na globalizáciu a rastúci rozvoj obchodu, výmeny tovarov, služieb a informácií medzi obchodníkmi v rôznych častiach sveta. Práve v procese globalizácie a vzrastajúcej dôležitosti medzinárodnej komunikácie a obchodu získavajú pravidlá regulujúce medzinárodný obchod výnimočné postavenie. Niektorí autori dokonca zdieľajú názor, že keď sa svet stane jednotným trhom, bude vyžadovať a potrebovať jednotné právo.¹

Najväčším možným dosiahnuteľným konsenzom v oblasti kúpy a predaja tovarov s medzinárodným prvkom bolo prijatie Viedenského dohovoru o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovaru². Táto úprava, aj napriek svojej popularite a rozšírenosti, nie je dokonalá a obsahuje celý rad medzier a interpretačných komplikácií. Zásadnou nevýhodou však je, že je aplikovateľná len ako súčasť práva rozhodného³, ktorým na základe

¹ Lando, O. in Bonnel, M., J. Do we need a global commercial code?. Uniform Law review [citované 11. januára 2009]. Dostupné z: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/bonell1.html>.

² Viedenský dohovor je skratka pre označenie Medzinárodného dohovoru Organizácie spojených národov o zmluvách o medzinárodnej kúpe tovarov. V anglických ako aj iných cudzojazyčných textoch sa najčastejšie vyskytuje označenie „CISG“ čo znamená Convention on international sale of goods“. Do právneho poriadku Českej republiky a Slovenskej republiky bol Viedenský dohovor inkorporovaný zákonom číslo 160/1991 Sb., o Úmluve OSN o smluvách o mezinárodní koupě zboží.

³ Autor zámerne v tejto časti neuvažuje nad akceptáciou Viedenského dohovoru ako lex mercatoria.

viacerých požiadaviek môže byť najčastejšie len pozitívne určiteľné právo štátu, etatického pôvodu. Tým môže dochádzať ku komplikáciám v procese kontraktácie, nakoľko zmluvné strany smerujú k použitiu vlastného práva štátu, ktoré dokonale poznajú. Prípadná neexistencia voľby práva takisto obvykle smeruje k použitiu etatického právneho poriadku, ako regulátora obchodno-právneho vzťahu na základe uplatnenia kolíznych noriem medzinárodného práva súkromného.

Férovým riešením takejto situácie môžu byť na význame stúpajúce právne dokumenty – Zásady medzinárodných zmlúv UNIDROIT 2004. Obsahom je súbor zásad a princípov vlastných pre kontraktačné prostredie medzinárodného obchodu. Aj napriek názorovej dichotómii na normatívny charakter spomínaných právnych dokumentov je ich význam z praktického hľadiska stúpajúci. Momentálne sa však stáva bežným, že strany sa v prípade voľby práva odchyľujú od tradičných koncepcií. Takáto voľba býva efektívne kombinovaná s rozhodcovskou doložkou, ktorá akcentuje normatívny charakter neštátneho prostriedku regulácie.

Charakter normatívnosti Zásad UNIDROIT 2004 od limitovanej voľby práva alebo absolútnej voľby práva. Inými slovami povedané, záväznosť dokumentu nezávisí na rozsahu v akom strany podriadili svoj zmluvný záväzok práve Zásadám UNIDROIT 2004. Dôležitým pre normatívnosť takéhoto právneho dokumentu je rozdiel jeho aplikácie medzi konaniami pred všeobecnými súdmi a pred rozhodcovskými tribunálmi. Aj tento rozdiel však bude postupnou argumentáciu čiastočne potretý. Pri identifikácii pozície Zásad UNIDROIT 2004 v systéme právnych noriem vybavených normatívnosťou je nevyhnutné pridržať sa tzv. etatického pozitivizmu. V tomto prípade nejde len o prehnané zdôrazňovanie funkcie štátu pri vytváraní právnych noriem. Pokiaľ sa uvažuje o aplikácii *lex mercatoria* a teda aj Zásad UNIDROIT 2004 v rámci mechanizmov medzinárodného práva súkromného, potom tak, ako hovorí Rozehnalová „nie je možné nebyť etatistom a pozitivistom“⁴. Keďže medzinárodné právo súkromné je vo svojej podstate čisto etatickým spôsobom riešenia kolízií, vzniknutých pri konflikte dvoch alebo viacerých právnych poriadkov, je hľadanie argumentov pre aplikáciu Zásad UNIDROIT 2004 značne komplikované. Prijatie Rímskeho dohovoru o práve rozhodnom pre zmluvné záväzky absolútne zastavilo možné špekulácie smerujúce ku kolíznej voľbe neštátneho systému právnych pravidiel a takisto vylúčilo akúkoľvek inú možnosť regulácie právnych vzťahov s medzinárodným prvkom iným než štátnym právom, aspoň pokiaľ pôjde o konanie pred všeobecnými súdmi.

O čosi rozdielny by bol prípad riešený pred rozhodcami, resp. rozhodcovským tribunálom. Tu považujem voľbu Zásad UNIDROIT 2004

⁴ Rozehnalová, N., Střelec, K. Zásady mezinárodních smluv UNIDROIT, *lex mercatoria* a odvaha k ich aplikaci. Časopis pro právní vědu a praxi, 2004, č. 1, strana 48.

ako *lex contractus* za progresívnu, a teda umožňujúcu odpútať sa od striktného etatizmu. Na druhej strane je nevyhnutné si uvedomiť aj problematiku spojenú s výkonom a uznávaním takýchto rozhodnutí. Z pragmatického hľadiska je teda možné byť zásadným odporcom právneho etatizmu, ale tak ako uvádza Rozhenalová, nie je možné sa mu vyhnúť. Rovnako aj prostredie rozhodovania rozhodcov a rozhodcovských tribunálov v rámci medzinárodného práva súkromného je „len“ výsledkom fungovania etatického pozitivizmu.

Zásady UNIDROIT 2004 teda nie je možné zvoliť ako právo rozhodné v prípadoch, kedy bude spor riešený pred všeobecnými súdmi. Samozrejme uvažujeme v intenciách kontinentálnych právnych poriadkov a Rímskeho dohovoru. Ak by takáto voľba predsa len nastala, muselo by sa na ňu nazeráť ako na absolútne neplatnú. Pri určovaní konkrétnych práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvného záväzku by sa postupovalo v zmysle práva rozhodného, určeného na základe štátom stanovených kolíznych noriem, najčastejšie *lex fori*, resp. *lex arbitri*. Je možné uzavrieť, že Zásady UNIDROIT 2004 nemajú v rámci konaní pred všeobecnými súdmi normatívny charakter. Ako také, nemôžu byť samotným regulátorom právneho vzťahu aj napriek výslovnej voľbe zmluvných strán. Na druhej strane je však dôležité zdôrazniť ich interpretačnú a doplňujúcu funkciu, avšak len v intenciách práva rozhodného.

Použitie Zásad UNIDROIT 2004 nie je absolútne vylúčené ani v konaniach pred všeobecnými súdmi. V prípade, že ide o použitie obchodných zvyklostí na základe zákona⁵, podobne, ako v § 1 odsek 2 Obchodného zákonníka⁶, je takýto postup úplne legitímny. Dôležité je podotknúť, že takisto je aplikácia možná len v rozsahu kogentných noriem práva rozhodného. Obchodné princípy a zásady sú teda pravidlá, ktorými sa riadime na základe zákonnej úpravy. Podľa Marka⁷ nie sú obchodné zvyklosti právnym obyčajom a z toho dôvodu ich nemôžeme považovať za prameň práva ale za faktický prameň⁸. V prípade, že by sme ich akceptovali ako prameň práva, nemusel by zákon⁹ na ne odkazovať nakoľko by platili samostatne. Obchodné

⁵ Pre prípad, že ide o použitie zvyklostí na základe zmluvy, bude sa postupovať podľa argumentácie uvedenej v predchádzajúcom odstavci. Takéto ustanovenia majú rovnaký charakter ako akékoľvek iné zmluvné ustanovenia, a teda musia byť v súlade s kogentnými normami práva rozhodného.

⁶ „Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, podle zásad na kterých spočívá tento zákon.“

⁷ Marek, K., Žváčková, L. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, strana 65.

⁸ Pokorná, J., Marek, K. *Obchodní zvyklosti – důležitý prvek regulace právních vztahů*. Právní rádce, 1999, č. 2, strana 8.

⁹ V tomto prípade § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka.

zvyklosti teda nie sú právnou normou, svoju regulatívnu schopnosť neuplatňujú samostatne, ale len na základe zákonného zmocnenia. Je možné zhrnúť, že obchodné zvyklosti obsahujú pravidlá chovania, ktorých dodržiavanie má právne dôsledky, avšak realizácia pravidiel aj vznik následkov nevyplýva zo zvyklostí samotných, ale z ich spojenia s textom zákona. V podstate je možné priznať Zásadám UNIDROIT 2004 kvazi-normatívny charakter, ale len v intenciách v akých na ne odkazuje zákon, resp. medzinárodná zmluva. Rovnako je tiež možné akceptovať podpornú funkciu hlavne pri interpretácii unifikovaných noriem a vyplňaní ich medzier.

Normatívny charakter je možné priznať Zásadám UNIDROIT 2004 len v prípadoch riešených pred rozhodcami, resp. rozhodcovskými tribunálmi. Ak teda Zásady UNIDROIT 2004 stotožníme s *lex mercatoria*, resp. „*new, new lex mercatoria*“ tak ako na to poukazujú niektorí autori, môžeme uvažovať o ich právnej záväznosti. Samozrejme *inter partes*.

Problematickou však naďalej ostáva otázka, či pravidlá neštátneho pôvodu môžu byť použité priamo, teda namiesto pozitívneho etatického práva štátu. S tým súvisí aj problém s odpoveďou na otázku, či je voľnosť pri voľbe práva daná len stranám zmluvy alebo aj rozhodcom v prípadoch určenia náhradného práva.¹⁰ V súvislosti s kogentnými normami práva štátu zvoleného stranami alebo rozhodcami je otázne, či Zásady UNIDROIT 2004 môžu byť použité iba v rámci ich medzí.

Aplikácia Zásad UNIDROIT 2004 v konaniach pred všeobecnými súdmi je možná len v medziach kogentných noriem práva rozhodného. Analogicky, s prihliadnutím na špecifiká a akcentovanú voľnosť strán v prípadoch konania pred rozhodcami, dospievam k záveru, že absolútny¹¹ normatívny charakter je možné prisúdiť Zásadám UNIDROIT 2004 len v prípadoch, kedy nepredpokladáme obrátenie sa na všeobecné súdnictvo. Za takéto „obrátenie sa“ na sústavu súdov štátu sa považuje napríklad realizácia pomocných, kontrolných či exekučných funkcií. Nevyhnutné je v takýchto prípadoch očakávať možnú komparáciu Zásad UNIDROIT 2004 a toho, čo je predpísané k použitiu v konaniach pred všeobecnými súdmi. Z toho dôvodu nie je možné dovodiť všeobecný záver o normatívnosti Zásad UNIDROIT 2004 v prípadoch rozhodcovských konaní. Ak teda nepredpokladáme žiadne, ani neskoršie spojenie so sústavou inštitúcií verejnej moci je možné Zásadám UNIDROIT 2004 priznať absolútny normatívny charakter, ktorý pravdepodobne pôjde aj za hranice kogentných noriem práva rozhodného. Takáto situácia je však z praktického hľadiska

¹⁰ Rozehnalová, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním i vnitrostátním obchodním styku*. Vyd. 1. Praha : ASPI, 2002, strana 133.

¹¹ Pojem „absolútny“ je použitý s ohľadom na existenciu tzv. verejnoprávných noriem štátu. Absolútna normatívnosť je teda možná len v ich intenciách. *Terminus technicus* je použitý vhodne len v súvislosti s hmotnoprávnymi normami súkromného práva štátu.

naivná hlavne čo sa týka uznania a výkonu rozhodcovských nálezov. Všeobecné súdy majú však prieskumnú právomoc voči rozhodcovským nálezom až po ich vydaní. Rozhenalová konštatuje, že len s výnimkou prípadov, kedy by bolo možné považovať aplikáciu Zásad UNIDROIT 2004 namiesto hmotného práva určeného kolíznou normou za porušenie verejného poriadku, nie je právnou úpravou vo fáze exekučnej predpokladaný zásah do rozhodcovského nález z tohto dôvodu. Takáto priama aplikácia Zásad UNIDROIT 2004 je postavená na rovnocennej normatívnosti s právom inak rozhodným v zmysle kolíznych noriem. Ani tu však rozhodcovia nemôžu odsunúť národné právo úplne na vedľajšiu koľaj, a to z dôvodu existencie právnych noriem verejného poriadku, tzv. imperatívnych noriem.

Normatívnosť Zásad UNIDROIT 2004 je možno argumentačne oprieť aj o samotný charakter rozhodcovského konania. Rozhodcovské súdy nepatria do sústavy orgánov súdnej moci, ktoré nevyhnutne postupujú len v medziach stanovených zákonom. Inými slovami povedané, rozhodcovské súdy, ako subjekty súkromného práva, môžu rozhodovať v intenciách, ktoré zákon nezakazuje. Oproti všeobecným súdom sa tak dostávajú do výhody, kde prvé z menovaných môžu konať len to, čo im zákon prikazuje. Rozhodcovským súdom teda nie je možné pričítať povinnosť aplikovať Rímsky dohovor. Takýmto postupom nedôjde ani k porušovaniu komunitárneho práva. To všetko z jednoduchého dôvodu, a to, že rozhodcovské súdy nie sú adresátmi takejto komunitárnej normy. S ohľadom na textáciu ustanovenia § 37 ZRŘ možno analogicky predpokladať prípustnosť použitia Zásad UNIDROIT 2004 v konaniach pred rozhodcom ako normatívne právne pravidlo. Zákonodarca musel konať úmyselne, keď použil formuláciu: „Zvoleným právom alebo právny poriadkom rozhodným na základe...“. Z uvedeného je teda možné uzavrieť, že takýmto postupom akceptoval okrem právneho poriadku štátu aj iné právo, ktoré by mohlo regulovať právny vzťah. Tomuto tak priradil normatívny charakter spôsobilý regulovať právny vzťah.

Z hľadiska aplikácie Zásad UNIDROIT 2004 pred rozhodcovskými súdmi môžu nastať v zásade tri prípady, v ktorých je zdôrazňovaná autonómia vôle strán, premietnutá do oblasti záväzkového práva princípom zmluvnej slobody.

Prvým, je prípad subsidiárnej aplikácie Zásad UNIDROIT 2004 v medziach daných kogentnými normami práva určeného kolíznou normou alebo inak.¹² Takáto situácia nie je problematická, ak si strany samy zvolili Zásady UNIDROIT 2004 za právo rozhodné. Komplikácia by mohla nastať v prípade určenia práva rozhodcami tak ako je tomu v českom ZRŘ v § 37.

¹² Rozhenalová, N. Lex mercatoria a jeho užití v řízení před mezinárodními rozhodci. Právní praxe v podnikání, 1999, číslo 11, strana 32.

Druhým, je prípad rovnocennej aplikácie s aplikáciou národného práva niektorého štátu. Ide o prípad veľmi ústretovej úpravy, ktorá nachádza oporu vo viacerých právnych poriadkoch, najmä Francúzsko, Holandsko, Švajčiarsko, atď.. V týchto právnych poriadkoch je *lex mercatoria* a teda aj Zásady UNIDROIT 2004 postavené na roveň s právom štátu. Vo Francúzsku dáva právna úprava v súlade s článkom 1496 I N-CPC stranám možnosť zvoliť si „*règles de droit*“. Tým stavia Zásady UNIDROIT 2004 do rovnakej polohy z hľadiska normatívnosti ako právo štátu. Švajčiarsko, v zmysle článku 187 švajčiarskeho CPIL, umožňuje zvoliť si tzv. *recht, règles de loi* ako právo rozhodné pre meritum sporu, a teda pre záväzky s medzinárodným prvkom. V prípade neexistencie práva určujú rozhodcovia takéto právo bez nutnosti rešpektovania kolíznych noriem a teda priamo.

Tretím, je prednostná aplikácia znamenajúca, že na súkromnoprávne vzťahy obsahujúce medzinárodný prvok a spadajúce svojim predmetom do tejto oblasti budú normy Zásad UNIDROIT 2004 aplikované bez ďalšieho. Tento prípad nepovažujem za teoreticky zdôvodniteľný, nakoľko normatívnosť Zásad UNIDROIT 2004 by bola určená bez akejkoľvek väzby na pozitívne právo. Tým však nepopierame praktickú možnosť takéhoto použitia.

Normatívnosť je takisto ovplyvnená aj rozhodovacími poriadkami jednotlivých rozhodcovských súdov. Tie v závislosti na predpokladoch štátneho práva podmieňujú aplikáciu Zásad UNIDROIT 2004, resp. ich normatívny charakter. Keďže tretí popísaný prípad je veľmi ojedinelý, najčastejšie sa stretávame s variantom rovnocennej alebo subsidiárnej normatívnosti Zásad UNIDROIT 2004.

Z pohľadu normatívnosti je v súvislosti so Zásadami UNIDROIT 2004 možné rozoznať dva rôzne varianty, ktoré sa v praxi najčastejšie vyskytujú. Prvým z nich, je variant prípustný aj v prípadoch konaní pred všeobecnými súdmi. Ide o normatívnosť Zásad UNIDROIT 2004 v takom rozsahu aký je povolený kogentnými normami práva určeného kolíznou normou. Tento variant nie je problematický ani v konaniach pred všeobecnými súdmi ani v rozhodcovskom konaní a takisto eliminuje ťažkosti, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s prieskumnou právomocou všeobecného súdnicstva vo vzťahu k rozhodcovským nálezom. Dá sa povedať, že v českom právnom systéme ide o najefektívnejší variant hlavne čo sa týka princípov právnej istoty a bezpečnosti strán.

Druhým variantom je situácia, kedy je normatívnosť Zásad UNIDROIT 2004 postavená na roveň s národným právom štátu. Toto maximálne poňatie nachádza podporu len v prípadoch rozhodcovských konaní avšak s ohľadom na existenciu noriem verejnoprávneho charakteru. Prípustnosť Zásad UNIDROIT 2004 ako priameho regulátora právnych vzťahov je absolútne vylúčená v konaniach pred všeobecnými súdmi. V týchto prípadoch je nevyhnutné kombinovať doložku o voľbe Zásad UNIDROIT 2004 ako práva rozhodného pre zmluvný záväzok s vhodnou rozhodcovskou doložkou. S určitou mierou rizika následného rozhodcovského nálezu

získavajú Zásady UNIDROIT 2004 normatívny charakter, hlavne čo sa týka regulácie obchodno-právneho vzťahu s medzinárodným prvkom.

Otázka odmietnutia uznania a výkonu takéhoto nálezu postaveného na Zásadách UNIDROIT 2004 nie je jednoznačná. Vzhľadom k veľkému počtu zmluvných strán v prípadoch Newyorskej dohody nie je takáto argumentácia zanedbateľná. Práve článok V Newyorskej dohody nepovažuje výslovné rozhodovanie v zmysle *lex mercatoria* za dôvod, ktorý by oprávňoval žiadať odmietnutie uznania a výkonu takéhoto rozhodnutia a zároveň za dôvod, ktorý by *ex offio* takéto odmietnutie spôsobil.

Relatívne bezproblémové použitie Zásad UNODROIT 2004 ako priameho regulátora obchodno-právneho záväzku napríklad aj v súvislosti s kontraktáciou podliehajúcou Viedenskému dohovoru je možné len v prípadoch konaní pred rozhodcovskými súdmi. Doložka o voľbe práva teda musí byť vhodne kombinovaná s rozhodcovskou doložkou, ktorá deroguje právomoc všeobecných súdov rozhodovať v danej právnej veci.

Postavenie Zásad UNIDROIT 2004 veľmi úzko súvisí s vymedzením ich normatívneho charakteru. V určitom slova zmysle môžeme uzavrieť, že normatívnosť je predpokladom ich priamej aplikácie a rozhodcovské konanie je jediným možným predpokladom ich normatívneho postavenia. Inými slovami povedané, len rozhodcovská doložka môže zaručiť relatívne priamu aplikáciu a normatívny charakter Zásadám UNIDROIT 2004, ako priameho regulátora.

V súvislosti s rozhodcovským konaním je nevyhnutné spomenúť aj Rímsky dohovor. Jeho aplikácia nie je výslovne obmedzená na rozhodcovské súdy. Povinnosť aplikovať ju však majú len štáty a jeho orgány.¹³ Keďže rozhodcovské súdy nie sú štátnymi orgánmi¹⁴ analogicky neexistuje ani ich povinnosť aplikovať Rímsky dohovor. Z toho dôvodu je teda zákaz aplikácie neštátnych právnych prostriedkov eliminovaný.

Pri argumentácií ohľadne povinnosti rozhodcovských súdov aplikovať Rímsky dohovor je možné vziať na zreteľ viacero okolností. Prvou, je skutočnosť, že neaplikácia Rímskeho dohovoru nie je porušením záväzkov medzinárodného práva verejného a to z dôvodu, že rozhodcovský súd nie je a ani nemôže byť subjektom medzinárodného práva verejného. Druhou, je skutočnosť existencie mnohých medzinárodných zmlúv, ktoré sa zaoberajú

¹³ Rozehnalová, N., Týč, V. *Evropský justiční prostor (v civilních otázkách)*. 1. dotisk 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2007, strana 40.

¹⁴ Rozhodcovský súd môže mať formu obchodnej spoločnosti, v našom právnom systéme je najčastejšou formou práve akciová spoločnosť a spoločnosť s ručením obmedzeným. Podmienky vzniku a samotného fungovania určuje zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů v znení neskorších predpisov.

aj práve aplikáciou práva v rozhodcovskom konaní.^{15, 16} Treťou, je skutočnosť, že neexistuje konsenzus v oblasti aplikácie noriem medzinárodného práva súkromného pred rozhodcami. Na jednej strane sú štáty, ktoré rozhodcom priznávajú širokú autonómiu, čo sa týka prostriedkov hmotno-právnej regulácie posudzovaných vzťahov. Na strane druhej existujú štáty, s podobnou úpravou ako v Českej republike, ktoré takmer stotožňujú konania pred všeobecnými súdmi s konaniami pred rozhodcom.

Z uvedených dôvodov je teda možné uzavrieť, že neexistuje ex offo povinnosť rozhodcovských súdov aplikovať Rímsky dohovor pri určovaní práva rozhodného. Týmto dávame rozhodcom značnú autonómiu čo sa týka posudzovania práva rozhodného. Za správny prístup v tomto prípade je možné považovať prednostné zhodnotenie vôle strán. Teda autonómia vôle strán je predpokladom ďalšieho postupu rozhodcov v oblasti kolízneho práva a určovania práva rozhodného. A contrario k aplikácií Rímskeho dohovoru pred súdom možno uzavrieť, že v konaní pred rozhodcami, nemôže byť doložka o voľbe Zásad UNIDROIT 2004 ako práva rozhodného pre zmluvný záväzok považovaná za absolútne neplatnú. Z toho dôvodu je teda schopná zaväzovať strany a byť predpokladom pre ďalšie právne následky.

Takáto argumentácia je z časti oslobodená od vplyvov lex arbitri. Prikláňam sa k názoru, že medzinárodné rozhodcovské konanie by malo byť denacionalizované a teda minimálne viazané na tzv. lex fori. Avšak aplikácií noriem „ordre public“¹⁷ sa pravdepodobne nie je možné vyhnúť, a to z dôvodov následného uznania a výkonu rozhodcovských nálezov.

Na ilustráciu uvedeného je možné poukázať na porovnanie právnych úprav Francúzska, Švajčiarska a Holandska v kapitole 4.. Francúzska úprava dáva v článkoch 1492 – 1508 N-CPC širokú možnosť stranám aj rozhodcom. Tí nie sú viazaní ani na francúzske kolízne či hmotné právo. V súlade

¹⁵ Newyorská dohoda, Evropská úmluva o obchodní arbitráži a iné.

¹⁶ Aj keď tieto medzinárodné zmluvy neposkytujú priamu úpravu čo sa týka práva rozhodného pred rozhodcovskými súdmi, a teda priamo nevyklúčujú aplikáciu Rímskeho dohovoru, tak samotný Rímsky dohovor v článku 21 umožňuje súčasťnú aplikáciu aj ostatných medzinárodných zmlúv.

¹⁷ Ordre public, public police, offentliche ordnung – v rámci medzinárodného práva súkromného existuje tzv. vzťah k verejnému poriadku. Ide hlavne o ochranu základných hodnôt, princípov a zásad právnych poriadkov a spoločenských zriadení v prípadoch aplikácie cudzieho práva. Ďalej môže na strane práva verejného alebo aj súkromného existovať výrazný verejný záujem. Bližšie vid' Rozehnalová, N., Týč, V. Evropský justiční prostor (v civilních otázkách). 1. dotisk 2. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2007, strana 125.

s uvedeným sa v zmysle autonómie vôle strán môžu absolútne odchýliť od etatických noriem. V prípade, že by strany právo nezvolili, právomoc majú aj rozhodcovia. Tu nie sú však limitovaný prostredníctvom lex arbitri, ale medzinárodnom obchodnom praxou a rozumným usporiadaním vzťahov. Pre švajčiarsku úpravu sú medze voľnosti stanovené verejným poriadkom. Ak by však k voľbe práva stranami nedošlo, rozhodcovia nie sú viazaný lex arbitri. Môžu tak zvoliť akékoľvek právne pravidlo preukazujúce k prípadu najužšie spojenie. Holandsko ako jediné zakotvilo možnosť priamej voľby lex mercatoria za právo rozhodné.

Na druhej strane tu existujú štáty – Nemecko, Česká republika, ktorých postoj voči neštátnym prostriedkom regulácie je v zásade zdržanlivý. Právna úprava oboch štátov priamo neuvažuje o možnosti ich aplikovať a komentáre sa k tejto otázke stavajú odmietavo. Nemožno však donekonečna zatvárať oči pred nastupujúcimi trendmi. Vývoj interpretácie bude z toho dôvodu nevyhnutné neustále monitorovať.

Contact – email

lubomirklco@gmail.com